

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY
ze dne 27. srpna 2020
**ke stanovení sazby proticyklické kapitálové
rezervy pro Českou republiku č. III/2020**

Česká národní banka jako příslušný správní orgán vydává podle § 12o odst. 5 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 375/2015 Sb. (dále jen „zákon o bankách“) a § 8al odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 375/2015 Sb. (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), toto opatření obecné povahy:

I. Sazba proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku se podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech stanovuje ve výši 0,50 % z celkového objemu rizikové expozice podle čl. 92 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013.

II. Banky a spořitelní a úvěrní družstva jsou povinny používat sazbu podle bodu I. pro účely výpočtu kombinované kapitálové rezervy od 1. října 2021.

Odůvodnění

1. Podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech stanoví Česká národní banka (dále jen „ČNB“) sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku, přičemž přihlíží k orientačnímu ukazateli proticyklické kapitálové rezervy vypočtenému podle § 12o odst. 1 a 2 zákona o bankách a § 8al odst. 1 a 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, k doporučením vydaným Evropskou radou pro systémová rizika (dále jen „ESRB“) a ukazatelům, které mohou značit růst systémového rizika.

2. Podle § 12o odst. 1 zákona o bankách a § 8al odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je základem pro výpočet orientačního ukazatele odchylka poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu od dlouhodobého trendu. Hodnota poměru poskytnutých úvěrů k hrubému domácímu produktu v prvním čtvrtletí 2020 činila 89,7 % a příslušná odchylka od dlouhodobého trendu dosáhla -3,2 procentního bodu.¹ Této hodnotě

¹ Podle doporučení ESRB/2014/1 (Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates) je za objem úvěrů považována hodnota veškerých úvěrů poskytnutých soukromému sektoru (sektor nefinančních podniků, sektor domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem), která je zvýšena o objem dluhopisů emitovaných domácím nefinančním soukromým sektorem. Pro výpočet dlouhodobého trendu poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu je použita časová řada za období od prvního čtvrtletí 1995 do prvního čtvrtletí 2020 a Hodrickův-Prescottův filtr s parametrem vyhlazení (λ) 400 000.

podle § 12o odst. 1 zákona o bankách a § 8al odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech odpovídá referenční sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0 %. Dodatečná odchylka², která vychází z doporučení ESRB (část B, odst. 2) a lépe zohledňuje specifika českého hospodářství, dosáhla v prvním čtvrtletí 2020 výše 0 p. b. a implikuje hodnotu referenční sazby 0 %.

3. ČNB v reakci na doporučení ESRB prostřednictvím svých publikací (zejména Zprávy o finanční stabilitě) opakovaně zdůrazňovala, že velikost odchylek uvedených v bodě 2 nepovažuje za spolehlivé vodítko pro určení pozice domácí ekonomiky v rámci finančního cyklu a stanovení výše sazby. ČNB upřednostňuje přístup, který vychází z komplexního posouzení vývoje indikátorů značících růst systémového rizika podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.³

4. Indikátor finančního cyklu se v prvním čtvrtletí roku 2020 mírně zvýšil, meziroční dynamika však zůstala záporná. Ekonomika se tak nachází těsně za vrcholem finančního cyklu, přičemž sestupná fáze je prozatím jen pozvolná. Zhoršená ekonomická situace a nejistý výhled se zatím do zpomalení úvěrové dynamiky nepromítly.⁴ Rovněž tempo růstu cen nemovitostí se v historickém srovnání stále pohybuje na nadprůměrných hodnotách. Probíhající ekonomický propad se naopak projevil ve vyšších očekávaných ztrátách bank, čemuž nasvědčují rostoucí náklady na riziko i nižší neočekávané úvěrové ztráty implikované podmíněným rozdělením úvěrových ztrát v zátěžovém testu (14,7 mld. Kč). Zdrojem systémového rizika nadále zůstávají cyklicky nízké rizikové váhy u úvěrových portfolií s přístupem IRB, do jejichž vývoje se promítl dlouhodobě příznivý ekonomický vývoj a jejichž pravděpodobný návrat k vyšším úrovním v reakci na hospodářský pokles je pomalejší než u jiných ekonomických indikátorů.⁵ Návrat rizikových vah na úroveň pozorované na počátku silně rostoucí fáze finančního cyklu⁶ by zvýšil absolutní kapitálový požadavek a snížil kapitálový poměr. Souhrnný odhad materializace neočekávaných úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah implikuje dodatečný kapitálový požadavek ve výši přibližně 44,7 mld. Kč. Na základě zhoršeného výhledu a vyšších očekávaných ztrát rozhodla ČNB v průběhu první poloviny roku 2020 o postupném snížení sazby CCyB až na 0,5 %. Tato vpředhledící reakce vyslala bankám signál, že kapitálová regulace nebude omezovat jejich prostor pro pokrytí vyšší potřeby provozního financování ze strany soukromého sektoru, a byla umožněna díky nízké pravděpodobnosti neobežetného využití vzniklého kapitálového přebytku. Vzhledem k vysokým kapitálovým přebytkům v bankovním sektoru a neochabující úvěrové dynamice není v tuto chvíli nutné další snížení sazby CCyB. Ponechání sazby na nenulové úrovni zároveň poskytuje určitý prostor pro další uvolnění kapitálového požadavku v případě nárůstu rizikových vah u úvěrových portfolií s přístupem IRB či úvěrových ztrát a poklesu volné kapacity k úvěrování ekonomiky.

5. Na základě výše uvedeného hodnocení bankovní rada ČNB stanovila sazbu proticyklické kapitálové rezervy na 0,50 %. ČNB zůstává připravena proticyklickou kapitálovou rezervu bezprostředně a plně uvolnit, aby dále podpořila schopnost bank plynule úvěrovat nefinanční podniky a domácnosti. Rozhodujícím signálem pro tento krok bude

² Dodatečná odchylka, nazývaná expanzivní úvěrová mezera, je vypočtena jako rozdíl mezi aktuální hodnotou poměru bankovních úvěrů k hrubé přidané hodnotě soukromého nefinančního sektoru a dosaženým minimem uvedeného poměru v posledních 8 čtvrtletích.

³ Metodický rámec ČNB ke stanovování sazby proticyklické kapitálové rezervy je představen v dokumentu *Přístup ČNB ke stanovování proticyklické kapitálové rezervy*.

⁴ Meziroční tempo růstu bankovních úvěrů domácnostem na bydlení a na spotřebu v červnu 2020 dosáhlo 7,2 %, respektive 4,7 %. Objem úvěrů nefinančním podnikům v červnu 2020 meziročně vzrostl o 4,9 %.

⁵ Do vývoje rizikových vah se nepromítají pouze cyklické faktory. Jejich vývoj proto nemusí vždy být plně v souladu s aktuálním ekonomickým vývojem. To platí zejména v případě úprav modelů bank pro odvozování rizikových vah nebo při regulatorních změnách.

⁶ Česká ekonomika dle odhadu ČNB vstoupila do silně rostoucí fáze finančního cyklu v druhé polovině roku 2015.

materializace dříve přijatých cyklických rizik prostřednictvím úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah u úvěrových portfolií s přístupem IRB.

6. Podle § 12x odst. 1 zákona o bankách a § 8au odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je toto opatření obecné povahy oznámeno pouze způsobem umožňující dálkový přístup a nabývá účinnosti dnem zveřejnění.

Účinnost

Toto opatření nabývá účinnosti 28. srpna 2020.

Ing. Tomáš Nidetzký
viceguvernér
(podepsáno elektronicky)

prof. Dr. Ing. Jan Frait
ředitel sekce finanční stability
(podepsáno elektronicky)

otisk úředního razítka

Toto opatření obecné povahy bylo zveřejněno 28. srpna 2020.